

Taitas

Olo Iyoswo loso Poul Taitasimne'no Mti'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti-wan'nji* (31) *teti-eti'nji* (38) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul Taitasimne'no mti'mokumentisofoho. Taitas sohwo a'amu Ngkilik hweho. (Hungkuno hiso Ngkolesiya sohe engo 2 honingkano we'e 3. Osopo weho.) Taitas huhwo sohwo kako Pouli'nji Anituye syoho imojiye hwa'uyoho. Tifi Pouli'nji Taitasi'nji hwaho we'e Kilit sopone'no umentisiyefoho. Nowenji Poul kako Taitasimo oso Kilit hopo sopenjo a'amu somo yokumpohn'nyo umokiyo'ne uhumati'mentisofoho. (Hungkuno hiso Taitas sohwe engo 1, honingkano we'e 5. Osopo weho.) Poul kako olo iyoswo hiloso Nikopoulis humanto mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofu lihwasu tifi uningkohwano.

1 ¹Nje hwomu Taitas, ngko Poul Anituye syoho ulohofiyohwo'ni Jisas Kilaisiye hungkuno a'amumo liku'mofu (*apousel*) syoho'njo sohwo'ni olo iyoswo loso kikumne'no mti'mokalokweno. Anitu nonihwosopento ntimento, Kiko a'amu uhwosopomentohe sohwa hofikoe simiho hi'ntnnono ntapeso yokumpohn'nyo usofitofohoji nje hungkuno nehopi'nohino somo huno ito'no uyoso'no ufo'mahoji nje honingkanomo nto'no iningkayo'ne filutihwahoho. Ose ntonto nihwatimentisofoho. ²Olo syoho hwapingoso olenoho. Hohonta Anitu nakwo'nji hwaho'nji mamti'mokiyo sohonta ole limento, A'amu ngkimo simiho hi'ntnnono ntapifijo somo songo ne'no humayo'neso uyimonnoho. Anitu kako hwasyo hungkuno nihu'no ane'njo sohwo ose nalimentiso so'no a'amu oso hungkuno hiso ne imo'nyo'ne hontohumalofo somo ufo'malokweno. ³Tifi no'mo oso sikuno Anitu ho'nahumentiso sohonta olo hungkuno wopingo songo ne'no humayo'ne

loso ho'ningkahoningki Anitu nakumo asomo netimayo'ne sohwo olo syoho loso ntapmmntisoso ngko a'amu somo lutihwalokweno.

⁴Taitas sohwosi ngko Anituye hungkuno kilahoningko kiko simeho hi'ntnnono uyonji nje hwomu nehopi imo'nimentohino hwosoho. Nakwoe simeho hi'ntnnono uyoso afafoho. Ole'no nimo'ningkohoho. Naningkwohwo Anitu sohwo'nji Jisas Kilais asomo netimayo'ne sohwo'nji siko'monta'i siko kikimo yo'mayo wopingo kilohofohosisi sikoe simeho pompenjiyoso kijape so'no nimo'ningkohoho.

A'amu Anituye syoho'njo sohwa olo yahino loso uyife.

⁵Oso hwaho Kilit osono yo'mayo syoho mesojwao'mmentihwoyoso kiko ito'no esojwafohoji angomeemjo a'amu Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkohoho somo hwe engo mokosyohumayo'ne osohwamo kiko uhwosopofo. Ose kilonji kiliko'ma'mentohefoho. ⁶Ole kilimentoho, Hwe engo uhwosope sohwa olo yahino loso'nji wohumantifeho. Hwe huhwo sohomo a'amu nuhwonontifi honingkano wonyo somo nihu'no muhwoniwo'ningkohoyohoho. Kako ape anga'nohino'njo humawo'ningkiso hweho. Sikoe mehomi Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyontifi kaningkwohwo'ya'uye hungkunomo haloho pewo'ningkohofoho. Mehomi hisomo a'amu nuhwonontifi yahino wopingo'nohino somo uhwoniwo'ningkohofoho. ⁷Hwapingoso ole hwe engo lohwo kako Anituye syoho mokosyohumayo hweho. Oso'no kako honingkano wonyo ane'njo wohumano. Kako yokumpohn'nyo yahino iyo'eno. Kako simano hintotohino umnyo'eno. Mijo yokumpohn'nyo kako noningkuhwosi nonilohofe'eno. Kako ikujoho fongkiyo'eno. Kako hamniyoho engo so'no hi umo'nyo'eno. ⁸O'o, kako olo yahino loso uyono. A'amu angokengopo nta'ni jomo u'mayo somo wopingo umokosyohumawosi angonji wosopayo'nji uyono. Kako yo'mayo syoho wopingoso kako simeho wopingo'njo uyihwono. Kako Anituye hungkunomo ito'no iningkayo'ne umonono. Kako honingkano nto'nohinomo uningkaweno. Yo'mayo honingkano wonyoso nihu'no miyonehoho. Yo'mayo hwahoponjo yahino wonyo somo monje yasihwosi Anituye yahino somo uningkaweno. ⁹Yo'mayo hungkuno nehopi kakimo lutihunyo somo kako simeho hi'ntnnono engo uyihwosi yokumpohn'nyo wokesyohumano. Ose ihwosi olo Anituye hungkuno nto'nohino loso a'amu nom'ne somo lutihwahwosi hofikoe simeho hi'ntnnono uyoso yokumpohn'nyo umokono. I a'amu Anituye hungkunomo haloho maposo'njo somo hungkuno yokumpohn'nyo ulihwoso'no hofikoe honingkano wonyomne'no huno wosyofisyantifeho.

A'amu Kilit pi'ningo engoso hwasyo hungkuno liwo'ningkohofoho.

¹⁰Hwapingoso a'amu Kilit pi'ningo engoso hofiko hahn'nyo yiwo'ningkohofoho. Hahn'nyo yahino anga'no engoso olenoho.

A'amu Juta fehohnjoso hofiko Jisas Kilaisimo simeho uyontifi hwasyo hungkuno ole lutihwawo'ningkohofi, A'amu Jisas Kilaisiye hungkunomo iningkawowo'ningkohofi sohwa hofiko a'apaho sihu wakolo'nife. Hofiko hwasyo hungkuno ole lutihwahoningkofi a'amu fehohnjo sohwa oso hungkuno somo iningkawalokwofo. ¹¹ Oso a'amu hwasyo hungkuno'njo sohwamo filomjasyo. Hofiko hamniyoho poji womano lontifi honingkano wonyo nakwo miyoso lutihwawowo'ningkohofofoho. A'amu fehohnjo hofiko'montohwa oso hungkuno homo somo nupa'nontifi Anituye honingkano wopingo so'no huno nto'no mosyafisiyo'njo yalokwofo. Oso'no hofikoe hungkuno somo filomjasyo. ¹² Hwe fihwo Kilitnnta'ango sohwo kakoe a'amu somne'no olo hungkuno limentisofoho.

A'amu Kilit so'nwi nakwo hwasyo hungkuno liwo'ningkuhwono. Nakwo sikiyahu sohwafe yahino'njo'nwoho.

Toho'nohini niwo'nontaneso yo'mayo syohoso nakwolaho liwo'ningkuhwone'nwoho.

Kilit sohwafe hwe huno'njo sohwo ose limentisofoho. ¹³ Oso hwe huhwo sohwo hungkuno nehopi limentono. Oso'no kiko yoka yokumpohn'nyo ulohojono hofikoe hwasyo hungkunomne'no huno syafisiyikuji simeho uwolo'mokufe. Iwolo'mokukuji Jisasimo simeho hi'ntnnono nto'no uyantifeho. ¹⁴ Ose ifijo'manji hofiko Juta sofe a'mane hungkunomo haloho maposo'njo ikuji a'amu Anituye hungkuno ne'njo somo hwotoho fewo'ningkohofi sofe honingkano somo hofiko tifi miningkafitnnehofo.

¹⁵ A'amu honingkano wonyo aneso yo'mayo somo uhwonifijoso hofikoe hunomo simehomo wonyo mumokonehoho. O'o, huno wopingo'nohini syafisiyo'ningkohofofoho. I a'amu honingkano wonyo'njo Anituye hungkunomo miningkayo'njoso yo'mayo somo uhwonontifi huno wonyo pisakino'njo syafisiyo'ningkohofofoho. Yo'mayo honingkano wonyo iwo'nontifi wopingo yalokuhwono lontifi yiwo'ningkohofofoho. ¹⁶ Mango'nohini ole liwo'ningkohofi, Nakwo Anitu ne sohune'no huno nayohoho. Ose ko lahoningkofi yo'mayo yiwo'ningkohofi somo nakwo nuhwonontani nakwo huno nayohoho. Anitu ne sohomo miningkayo'njofoho. O'o, hofikoe yahino pisakino'njo yontifi hahn'nyo yiwo'ningkohofofoho. Syoho wopingoso mikwifitnnehofo.

Hwe moya'mi sokafo sofe hungkunofoho.

2 ¹ I oso'no kiko Anituye yahino so'no a'amu somo lutihwayo sohonta kiko hungkuno nehopi'nohini lutihwahojono hofiko Anituye honingkano somo tipemafikuji osomo nto'no uningkwantifeho. ² Hwe engo sohwafo ole ulohoho. Sekwo mijo yokumpohn'nyo engo nonilohofikutoho. Sekwo honingkano ne somno nto'no womokosyohumano. Yo'mayo hwahoponjo yahino wonyo somo monje feesyo. Sekwo Jisasiye hungkunomo tifi iningkakuji a'amumo simeho uyimno. Yo'mayo tango se'masoso sekwo yokumpohn'nyo filohopmno.

³Oso pa'nyoso ape sokafo sofamo ole ulohoho. Sekwo honingkano wonyo nihu'no mifitnnehofo. O'o, honingkano wopingo'nohini uyife. Nom'ne a'amu somne'no siki hungkuno sifajo nolikutoho. Hofiko mijo yokumpohn'nyo noningkuji oso mijo hiso hofikoe hwe engo imo'nyo'eno. Hofiko moya'mi songo sofamo honingkano wopingo so'no wolutihwafe. ⁴Ole wolutihwafe, Sekwoe hwehwamo simeho uyimno. Sekwoe mehomi somo simeho uyikujji hofiyo umokosyohumamno. ⁵Ose lutihwafikujji olo'nji filutihwamno. Yo'mayo yahino hwahoponjo wonyo somo monje yasyikujji honingkano wopingo'nohinimo finingkamno. Nom'ne hwafe pono nukutoho. Sekwoe anggo yo'mayo hopi'nonohino somo nto'no esyohumafikujji sekwoe hwehwanji sekwoe mehomi'njimo nto'no ufo'mapmno. Sekwoe hwehwafe hungkunomo haloho pekuji enjwa'mo fohumamno. Ose lutihwafikujji nto'no iningkfajjo'manji a'amu nom'neso oso yahino wopingo somo uhwoningkuji Anituye hungkuno somne'no sitofo hungkuno mulifitnnehofo.

Hwe songo sohwafe hungkunofoho.

⁶Oso pa'nyoso kiko hwe songo sohwafo yo'mayo yahino hwahoponjo wonyo somo monje yasiyo so'ne filutihwahoho. ⁷Taitas sohwofo yo'mayo wopingo'nohini iso somo a'amuso tifi wokiningkapife. Oso'no jije honingkanomne'no nto'no fisafisyo. A'amu somo wolutihwamo lohoji hungkuno nehopi'nohini filutihwaho. Hwasyo hungkuno nolutihwahotoho. Kiko jije syoho ne so'no kumo'ningkwoso'no syoho loso ito'no fiyo. ⁸Kiko hungkuno nehopi'nohini lutihwahojo'no a'amuso jije yahino somo kohoningkukujji hofiko honingkano wonyoso motipemapitnnehofo. Ose yohojo'no a'amu hwahoponjo yahino somo tifi iningkawowo'ningkohofoso nakumne'no wonyo hungkuno wonelano likujji nakwoe honingkano wonyo ane so'no wonyopi tipekujji wonimango unimontonoho.

Syoho ulohofiyo sohwafe hungkunofoho.

⁹Taitas kiko a'amu hamniyoho momaso'njo siki syoho ulohofiyo sohwafo ole filutihwahoho. Sekwoe hwe engo semokosyohumayo sohwafe hungkunomo haloho pekuji yo'mayo syohoso hofikoe simeho wopingo umokiyo'ne sekwo nto'no fiyimno. Sekwoe hwe engo sohwa syoho sejaposi so'no sekwo yoka nulikutoho. O'o, syohoso hofiyo fiyimno. ¹⁰Hofikoe yo'mayoso hufo nomafikutoho. O'o, sekwo Anitu asomo wosetima'mo selalokunjo sohumne'no huno syafisyikujji syoho wopingo'nohini yontaningkukujji hwe engo sohwa simeho wopingo wosejopantifeho. Sekwoe honingkano wopingo somo sehoningkukujji Anituye hungkunomo sekwo iningkowalokwofo so'no huno ole wosyofisyantifeho, Anituye hungkuno wopingofoho. Oso hungkunoso a'amu hamniyoho momaso syoho'njo sohwafo filutihwahoho.

**Nakwo honingkano wopingomo nohumehwasi Jisas
Kilaisiye Sikuno somne'no wohontohumano.**

¹¹Anitu a'amu hopi'nonohino hn'nimo simeho nejaponto wopingo wonaloho'mo lonto kako nakwoe wonyo'ne poyo wope'nono lonto Jisasimo uhwatimentisofoho. Oso yahino wopingo nalohofoso utihwa'nyopo yahoningki olohonta a'amu hopi'nonohino hn'nimne asomo netimayo honingkano somo hwasampo'mentiso hweho.

¹²Hohonta nakwoe honingkano wonyoso yokumpohn'nyo enemokosyohumentaningki yo'mayo hwahoponjo somo simeho uyimotohwonefoho. I olohonta Anitu wopingo naloho'mentiso so'no ole nelalofi, Sekwoe honingkano wonyomo hohujo ikinjamofikuiji hwahoponjo yahino wonyo so'no i'waho fiyimno. O'o, hwahoponjo yahino wonyo somo monje yasyikuiji Anituye yahino wopingo somo nto'no finingkamno. Anituye syohomme'no simeho semo'ningkuhwoso'no huno wopingo'nohini fisyafihupmno. Ose nelalofoho. ¹³Ose ihwasi nakwoe Hwe Engo Anitu'nji Jisas Kilais Asomo Netimayo sohwa'u ne'no hontohumalohwono. Oso sikuno wonyoangkafo somo Jisas Kilais sohwo mofehi'nyo pa'nyo lihwosi nakumne'no nopahoningkuhwosi uhwonane'nwoho. ¹⁴Jisas Kilais nakwoe honingkano wonyo somta'ni isihutofoto'ne pe'nimentisofoho. Nje a'amu ne imo'nyo'ne hofikoe honingkano wonyo somo wae weeo'mo lonto a'amu hiso syoho yokumpohn'nyo wopingo'nohini ukufe lonto pe'nimentisofoho.

¹⁵Olo hungkuno kumti'mokiyalokwe loso a'amu somo hungkuno yokumpohn'nyo filutihwawo'nyo. Olo hungkuno loso Anitu mta'angofoho. Oso'no olo hungkuno loso'no a'amu huno ole syafisyikutoho, siki hungkunofoho. Ose nosyafisyikutoho. O'o, a'amu somo yokumpohn'nyo usofitofohoji a'amu hungkuno losomo haloho maposo'njo somo yoka ulohoho. Kiko Anituye syoho ulohofiyi hwasoho. A'amu fihwo kiko a'amu sikinjofoho lihwosi kiyoloho.

Anituye a'amu ne hn'nwi yahino wopingo'nohini uyihwano.

3 ¹Taitas sohwo, jije a'amu somo olo hungkuno so'no huno ufohotofo. Yo'mayo hwe engo sekwo enjwa'mo humalofoto sohwa hwaho mokosyohumayo sohwa osohwafe hungkunomo haloho pekuji yo'mayo syoho sejapifijoso sekwo komo'no fiyimno. ²Ose ulohoji nom'ne hungkuno ole ulohoho. A'amu nom'ne somne'no wonyo hungkuno nolikutoho. Ikujoho nofongki'ningkutoho. O'o, simeho pompenjiyo'nji nohumafikuiji a'amu hopi'nonohino somne'no hwahopo pawomno. Wopingo'nohini ulohopmno. Ose ulohoho.

³Kiko huno moi'wonoho. Hohonta nakwo ho'nwi huno ane'nwoho. Oseso nakwo hungkunomo hwotoho hmmotohwonefoho. Hwe

wonyo Seten kako hwasyo hungkuno nalonto honingkano wonyomo ipenemotapmmmentisofoho. Yo'mayo yahino wonyoso simeho fefoyo'nji nakwoe hwe engo hopa imo'ningkahoningki nakwo tifi iningkwentani nakwoe a'apahomnohini ho'noma'nimotohwono. Nakwo nom'ne a'amu somne'no simeho wonyo namo'nimiweho. Hofikoe yo'mayo so'no hi namo'nimiweho. A'amu nakune'no mangohwa imo'nalokwofo sohwanji nakwo hopi'nonohino mango hwona'nyoho.

⁴Ose nohumentaningkuhwoni Anitu asomo netimayo'ne sohwo simeho nejapeso utihwa'nyopo i'mofaponto honingkano wonyo somta'ni isihutofonema'mentisofoho. ⁵Nakwoe yo'mayo honingkano wopingo'ne poyo pe'nimentiso'maho. O'o, Anitu nakumne'no hitoho ulofahoningki asomo netimayo'ne kako poyo pe'nimentiso hweho. Nakwoe wonyoso wae enaofahoningki kakoe Towahuno Wopingo sohwo mijo hopa kiyonemanto a'amu songo pa'nyo namokumentisofoho. Songo namokonto huno wopingo songoso nejapmmmentisofoho. ⁶Jisas Kilais nakumne'no poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso so'no Anitu kakoe Towahuno nehula'o'mentisofoho. ⁷Ose yonto yo'mayo Jisas Kilais nakumne'no naloho'mentiso so'no Anitu nelalofi, Nje mehomi wopingo kuyoho. Ose nelalofoho. Oso'no nakwo'ne ango songo ne'no humayo'ne so'nji yo'mayo wopingo so'nji wonejapmmonto yahoningki hontohumalohwono.

⁸Oso hungkuno nehopeho. Olo hungkuno pi'ningo kumti'mokiyalokwe loso kiko a'amu somo yokumpohn'nyo filutihwahoho. A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkohofoso olo hungkuno losomo iningkakuji hofiko syoho wopingo so'no simeho umo'nono. Olo syoho wopingo loso a'amumo ufo'mayoneso ne'njofoho.

⁹Taitas sohwo si siki yoka hnniwo'ningkohofoso somne'no i'waho fiyo. A'amu hofiyakwosafe a'mane hungkuno somne'no huno syafisiyiwo'ningkohofoso somne'no i'waho fuyakolofoso. Honingkano hungkuno somne'no ikujoho hungkuno hopa hnnontaningkujoso i'waho fuyakolofoso. Nakwo huno moi'wonoho. Oso hungkuno hiso monefo'manehoho. O'o, ne'njo'maho. Ne anefoho.

¹⁰A'amu fihwo sekwo'nji nohumahwosi a'amu somo wahusilo'mo lihwo si hungkuno kengo ulososo oso a'amu sohomo hungkuno yokumpohn'nyo uso. Jije hungkuno simo'mjo somo haloho makuposo'manji apa'no uso. Apa'no haloho makuposo'manji oso hwe sohomo hohujo fikinjimofoso. ¹¹Oso a'amu oseso kiko huno kiyohoho. Kako honingkano wopingo mta'ni nto sompee'maho. Kakoe yahino wonyo so'no huno ko uyahoningki kako kakoe yahino wonyo somo musikwajiyohoho.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹²Olo hungkuno loso nto mtito'maleno. Ifoyo hamno engo somo ngko ango Nikopoulis osomo wohumamonne'no yohono. Hwe hufa'u

Atemasi'nji Tikikosi'nji ngko'nji humalohwono. Oso'no hwangku hwe anga'nohino huhwo sohwo kikiyepono uhwatimonne'no yohono. Ku'maso sohonta kiko ango Nikopoulis sopo komo'no ni'maho. ¹³Oso hwe Senas hungkuno mihwajiyo syoho'njo sohwo oso hwo'nji Apoulousi'nji siko hano iyo sohonta kiko hofiyo ufo'maho. Wosopayo'nji yo'mayo honingkanomne'no umofonyo iyoso'no yano uyo.

¹⁴Kiko'nohini'maho. O'o, hwe moya'mi hopi'nonohinosa ufo'mapifijoso hofiko syoho wopingo so'no simeho umo'nimontonoho. A'amu umofonyo iyo sohwo ufo'mapife. Siki humayoso wopingo'maho. O'o, hofiko humafijoso syoho ne'njo uyife.

¹⁵Olopo a'amu hopi'nonohini ngko'nji humalofoso nakwoe a'amuhwe kilalokwofo. A'amu Anituye hungkunomo iningkowalokwofoso kiko'nji humalofoso hofiko nakumo simeho nejopalokwofo oso hwamo ole fonajiyo, Nakwoe a'amufo ulalokuhwono. Ose fonajiyo ntohofo.

Anitu kako hofiyo wosefo'mano. Olo hungkuno loso ngko Pouli'ni mti'mokohono. Hungkuno osohopeho.